

Praktinė gramatika

Lietuvių kalbos modulis 11-12 klasei

Pamokų skaičius: 1 pamoka per savaitę (11 klasėje iš viso 35 pamokos,
12 klasėje iš viso 34 pamokos)

Modulio paskirtis: tobulinti ir gilinti lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos įgūdžius, pritaikyti juos praktinėje veikloje.

Didaktinės nuostatos: 11-12-os klasės gramatikos kursas gana platus: nuo vardažodžių rašybos kartojimo, neasmenuojamų veiksmažodžio formų (dalyvis, pusedalyvis, padalyvis) darybos, rašybos ir vartojimo iki linksnių reikšmių. Atlikdami įvairius gramatinius testus ir užduotis, mokiniai ne tik tobulins teorines šio kurso žinias, bet ir sėkmingai formuos taisyklingos rašybos ir skyrybos įgūdžius, lavins atmintį.

Literatūros šaltiniai: E. Kutanovienė. Aš esu, tu esi, mes esame... Lietuvių kalbos vadovėlis 11-12 klasei. Vilnius: Gimtasis žodis, 2005; B. Dobrovolskis. Lietuvių kalbos pratimai. Rašyba ir skyryba. 10–12 kl. Kaunas, Šviesa, 1996; R. Žemaitis. Lietuvių kalbos vartojimo ir rašybos užduotys ir testai aukštesniųjų klasių moksleiviams. Vilnius: Žaltvykslė, 2005; H. Mikalajūnienė. Kartojimas – mokslų motina. Mokymo priemonė pasirengti valstybiniam lietuvių kalbos egzaminui. Vilnius: Vilniaus knyga, 2002; A. Lesauskienė. Skaitvardis. Įvardis. (Pasikartokime prieš egzaminą). Kaunas: Šviesa, 2006; A. Lesauskienė. Veiksmažodis. Kaunas: Šviesa, 2003; Mokomoji kompiuterinė programa „LKKS“; Mokomoji kompiuterinė programa „Žodis po žodžio“; Mokomoji kompiuterinė programa „Eksternas“.

Vertinimas: Vadovaujamosi mokyklos ir mokytojo parengta vertinimo sistema, siūloma derinti diagnostinį ir kaupiamąjį vertinimą atsižvelgiant į darbo formas, pamokos uždavinius, mokinių galimybes. Galimas apibendrinamasis vertinimas baigus etapą. Numatyti kontroliniai darbai, testai įvertinami pažymiu. Kitų vertinamų darbų vertinimo kriterijus numato mokytojas ir su jais iš anksto supažindina mokinius.

Etapo mokymosi trukmė, uždaviniai, laukiami rezultatai	Vertinimas	Pastabos
Įvadas (1pamoka)		
Mokiniai susipažins su modulio turiniu, programa dvejiems mokslo metams bei veiklos sritimis, vertinimu. Aptars, kuriai veiklos sričiai mokiniai norėtų skirti didesnę dėmesį, kokiems gebėjimams ugdytis reikėtų daugiau užduočių, ką, jų nuožiūra, derėtų įtraukti į mokymosi procesą.	Diagnostinis testas.	

Vardažodžiai. Daryba, vartojimas ir rašyba (14 pamokų)

<p>Daiktavardis Supratę bevardės giminės daiktavardžių reikšmes, gebės kai kuriuos vartoti aktyviajame žodyne. Gebės padaryti ir tinkamai vartoti aktyviajame žodyne priesaginius, sudurtinius ir galūninės darybos veiksmažodinius daiktavardžius, mokės taisyklingai juos parašyti. Gebės sudaryti naujus žodžius iš nurodytų žodžių. Prisiminę daiktavardžių darybą ir rašybą, įtvirtins jau turimas žinias praktinėje veikloje.</p> <p>Būdvardis Prisiminę būdvardžio gramatinius požymius, bandys suvokti būsenos raišką bevarde būdvardžio gimine, gebės būdvardžius derinti su daiktavardžiu. Tinkamai vartos ir taisyklingai rašys įvardžiuotinius būdvardžius. Iš nurodytų priešdėlių ir priesagų gebės sudaryti naujus būdvardžius, vartos aktyviajame žodyne. Gebės taisyklingai rašyti sudurtinius būdvardžius. Gebės įgytas žinias pritaikyti praktinėje veikloje.</p> <p>Skaitvardis. Įvardis Taisyklingai rašys ir vartos kiekinius, kelintinius, dauginius ir kuopinius skaitvardžius. Gebės taisyklingai vartoti ir rašyti įvardžius. Apibendrinę vardažodžių vartojimą ir rašybą, įtvirtins žinias. Kaups ir tinkamai vartos pamokų ciklo žodyną.</p>	<p>Daiktavardžių rašybos ir darybos vartojimo gramatinės užduotys.</p> <p>Pasirinkto klasės draugo portreto/charakteristikos kūrimas.</p> <p>Apibendrinamasis vardažodinių kalbos dalių darybos, rašybos ir vartojimo testas.</p>	
<h3>Veiksmažodžio asmenuojamosios formos (12 pamokų)</h3>		
<p>Veiksmažodžio laikai Kaitys nurodytus veiksmažodžius. Taisyklingai rašys pagrindines veiksmažodžių formas. Gebės tinkamai vartoti ir rašyti esamojo, būtojo kartinio ir būtojo dažninio laiko</p>	<p>Veiksmažodžio asmenavimo, darybos, rašybos ir vartojimo užduotys.</p>	

<p>veiksmazodžius. Gebės padaryti ir tinkamai vartos kalboje būsimąjį laiko veiksmazodžius, taisyklingai rašys būsimąjį laiko III asmens galūnes. Skirs veiksmo eigos ir rezultato veiksmazodžius, atpažins jų raišką.</p> <p>Veiksmazodžio nuosakos Prisiminę taisykles, tinkamai rašys ir vartos tariamosios ir liepiamosios nuosakos veiksmazodžius. Pasikartos modalumo raišką veiksmazodžių nuosakomis ir gebės jas tinkamai vartoti.</p> <p>Veiksmazodžiai, valdantys tam tikrus linksnius. Tinkamai vartos ir rašys veiksmazodžius, valdančius tam tikrus linksnius.</p> <p>Sangražiniai veiksmazodžiai. Atpažins sangražinius veiksmazodžius, gebės juos tinkamai vartoti ir taisyklingai rašyti.</p> <p>Veiksmazodžių rašyba. Priesaginiai veiksmazodžiai Prisiminę kintamojo kamieno veiksmazodžių pagrindinių formų rašybos taisykles, gebės jas tinkamai taikyti. Pasikartos nosinių raidžių rašybos veiksmazodžių šaknyje taisykles ir gebės jas taikyti praktinėje veikloje. Pasikartos veiksmazodžių darybą. Suvoks priesaginių ir priešdėlinių veiksmazodžių reikšmes, gebės taisyklingai juos rašyti ir vartoti.</p> <p>Pasitikrins ir įsivertins savo gebėjimus.</p> <p>Kaups ir tinkamai vartos pamokų ciklo žodyną.</p>	<p>Apibendrinamasis veiksmazodžio asmenuojamų formų darybos, rašybos ir vartojimo darbas.</p>	
Veiksmazodžio neasmenuojamosios formos (8 pamokos.)		
<p>Dalyvis. Gebės padaryti dalyvį, žinos jo reikšmes. Vartos veikiamosios rūšies esamojo ir</p>	<p>Veiksmazodžių</p>	

<p>būtojo kartinio laiko dalyvius nurodytuose tekstuose. Tinkamai vartos veikiamosios rūšies būtojo dažninio ir būsimąjo laiko dalyvius nurodytuose tekstuose. Tinkamai vartos neveikiamosios rūšies dalyvių esamąjį ir būtajį laiką. Žinos sangražinių ir įvardžiuotinių dalyvių reikšmes, mokės juos taisyklingai rašyti.</p> <p>Pusdalyvis. Padalyvis. Bandys suvokti pusdalyvio ir padalyvio reikšmes, išmanys jų darybą ir gebės tinkamai juos vartoti nurodytuose tekstuose.</p> <p>Pasitikrins ir įsivertins savo gebėjimus.</p> <p>Kaups ir tinkamai vartos pamokų ciklo žodyną.</p>	<p>neasmenuojamųjų formų rašybos, darybos ir vartojimo užduotys.</p> <p>Apibendrinamasis veiksmažodžio neasmenuojamųjų formų darybos, rašybos ir vartojimo darbas.</p>	
Kitos kalbos dalys: prielinksnių,rieveiksmių ir dalelyčių daryba, vartojimas, rašyba (6 pamokos)		
<p>Prielinksnis. Tinkamai vartos ir rašys prielinksnius nurodytuose tekstuose ir aktyviajame žodyne.</p> <p>Prieveiksmis. Suvoks prieveiksmių reikšmę, darybą, pasikartos ir išmanys jų gramatinius požymius. Pasikartos prieveiksmių rašymo kartu ir atskirai taisykles ir gebės jas taikyti. Tinkamai vartos prieveiksmius.</p> <p>Dalelytė. Suvoks dalelyčių reikšmę, pasikartos ir išmanys jų reikšminius skyrius. Pasikartos dalelyčių rašymo kartu ir atskirai taisykles ir gebės jas taikyti. Žinos, kada dalelytė <i>ne</i> rašoma atskirai, kada skyrium. Gebės teorines žinias taikyti praktikoje. Tinkamai vartos dalelytes.</p>	<p>Prielinksnių rašybos, vartojimo užduotys.</p> <p>Prieveiksmių rašybos, vartojimo užduotys.</p> <p>Dalelyčių rašybos, vartojimo užduotys.</p>	

Kaups ir tinkamai vartos pamokų ciklo žodyną.		
Linksnų reikšmės (12 pamokų)		
<p>Vardininkas. Pasikartoję vardininko reikšmės (subjekto, būvio, objekto, laiko, vietos, kiekio, vardo) , gebės jį tinkamai vartoti. Žinos, kada ir kaip vartojami dvejetainiai linksniai. Rašydami taikys vardininko galūnių rašybos taisykles.</p> <p>Kilmininkas. Tinkamai vartos objekto, kiekybės turinio, tikslo ir dvejetainį kilmininką. Tinkamai vartos dalies, veikėjo, neiginio, pažymimąjį kilmininką. Žinos, kada dalelytė <i>ne</i> rašoma atskirai, kada skyrium. Gebės teorines žinias taikyti praktikoje. Tinkamai vartos dvejetainį kilmininką, kilmininko linksnio reikalaujančius žodžius. Rašydami taikys kilmininko galūnių rašybos taisykles.</p> <p>Naudininkas. Pasikartos naudininko reikšmės (objekto, paskirties, laiko, subjekto) ir gebės jį tinkamai vartoti. Tinkamai vartos dvejetainį naudininką, naudininko linksnio reikalaujančius žodžius. Rašydami taikys naudininko galūnių rašybos taisykles.</p> <p>Galininkas. Pasikartos galininko reikšmės (objekto, kiekio, laiko) ir gebės jį tinkamai vartoti. Tinkamai vartos dvejetainį galininką, galininkinius veiksmažodžius. Rašydami taikys galininko galūnių rašybos taisykles.</p> <p>Įnagininkas. Pasikartos įnagininko reikšmės (objekto, priemonės, kiekio, priežasties, vietos, laiko, būvio, būdo, kokybės) gebės jį tinkamai vartoti.</p>	<p>Vardininko rašybos, vartojimo užduotys</p> <p>Kilmininko rašybos, vartojimo užduotys.</p> <p>Naudininko rašybos, vartojimo užduotys.</p> <p>Galininko rašybos, vartojimo užduotys.</p> <p>Įnagininko rašybos, vartojimo užduotys.</p>	

<p>Skirs vardininko ir įnagininko opoziciją ir gebės tinkamai vartoti. Tinkamai vartos įnagininko linksnio reikalaujančius žodžius. Rašydami taikys įnagininko galūnių rašybos taisykles.</p> <p>Vietininkas. Pasikartos vietininko reikšmes (vietos, būdo, laiko) ir gebės jį tinkamai vartoti. Pastebės netaisyklingai vartojamus vietininkus ir gebės juos pakeisti taisyklinga forma. Rašydami taikys vietininko galūnių rašybos taisykles.</p> <p>Šauksmininkas. Gebės tinkamai vartoti šauksmininką. Rašydami taikys šauksmininko galūnių rašybos taisykles, tinkamai skirs kreipinį.</p> <p>Pasitikrins ir įsivertins savo gebėjimus.</p> <p>Kaups ir tinkamai vartos pamokų ciklo žodyną.</p>	<p>Vietininko rašybos, vartojimo užduotys.</p> <p>Šauksmininko rašybos, vartojimo užduotys.</p> <p>Apibendrinamasis linksnių vartojimo kontrolinis darbas.</p>	
Sakinys (10 pamokų)		
<p>Sakinio dalys. Sakinių rūšys. Prisiminę taisykles, skirs pagrindines ir antrininkes sakinio dalis, veiksnį, vientisinius ir sudėtinius tarinius. Skirs papildinius, išplėstinius pažyminius. Gebės skirti aplinkybes, beasmenius sakinius. Skirs vienaarūšes sakinio dalis. Gebės skirti įterpinius.</p> <p>Sudėtinių sakinių vartojimas ir skyryba. Suvoks sudėtinių sakinių raišką. Gebės skirti sujungiamuosius, prijungiamuosius, jungtukinius ir bejungtukius sakinius.</p> <p>Pasitikrins ir įsivertins savo gebėjimus.</p>	<p>Vientisinio sakinio skyrybos užduotys.</p> <p>Sudėtinių sakinių skyrybos užduotys.</p> <p>Apibendrinamasis skyrybos darbas.</p>	

	Apibendrinamasis kurso (praktinės gramatikos modulio) darbas.	
--	--	--

Laiko rezervas (6 pamokos)		
------------------------------------	--	--